

Tesalonikaliklaroqa «2»

Rosul Pawlus Tesalonika xəhiridiki jamaatkə yazoqan ikkinqi məktup

¹ Mənki Pawlus, Silas həmdə Timotiydin Huda'Atimiz wə Rəbbimiz Əysa Məsihdə boləqan, Tesalonika xəhiridiki jamaatkə salam.

□
² Huda'Atimiz wə Rəb Əysa Məsihtin silərgə mehir-xəpəkət wə hatirjəmlək ata qilinəqay! ■

Azab-oqubət iqidiki riqəbat-təsəlli

³ Silər üqün Hudaəqə hərdəim təxəkkür eytiximizəqə toəqra kelidu (həmdə xundəq kilix tolimu layiqtur), i kərindəqlar, — qünki etiқadinglar küqlük əsməktə həmdə bir-biringlarəqə boləqan mehir-muəbbitinglarmu exip taxmaqta. □ ■

⁴ Xuning bilən biz əzimiz silərninq bexinglarəqə qüxkən, xundəqla bərdəqlik beriwatqan barliq ziyənkəqlik wə jəpə-eəqirqiliklər iqidə kərsətkən

□ **1:1 «Tesalonika xəhridik jamaatkə salam»** — «Tesalonika xəhiri» — Qədimki Gretsiyədəki bir xəhər idi, bu xəhərninq həzirki nami «Salonika» bolup, u Türkiyədə. ■ **1:2** 1Kor. 1:3; 1Tes. 1:1; 1Pet. 1:2. □ **1:3 «Silər üqün Hudaəqə hərdəim təxəkkür eytiximizəqə toəqra kelidu ..., i kərindəqlar, — qünki etiқadinglar küqlük əsməktə həmdə bir-biringlarəqə boləqan mehir-muəbbitinglarmu exip taxmaqta»** — Pawlusninq birinqi hetidiki duasi həm

ötünəqliri həzir əməlgə axuruluwatidu; «1Tes.» 2:12, 4:10ni kərninq. ■ **1:3** Əf. 1:15; Fil. 1:3; Kol. 1:3; 1Tes. 1:2.

səwr-qidamlıq wə etikadinglar üqün, Hudaning hərkäysi jamaətliridə silərdin pəhirlinimiz; ■

⁵ bu ixlar Hudaning kelidioqan adil həkümini kərsitidioqan roxən bir alaməttur wə xundakla, bu ixlar silərnıng Hudaning padixahlıkiqo layik hesablinixinglar üqün bolidu; silər mana xu padixahlıq üqün zulum-zəhmət qekiwatisilər; □ ■

⁶⁻⁷ xundak ikən, silərgə eoıırqilik saloquqilaroqa Huda eoıırqilik salsa, həm xundakla Rəb Əysa kudrətlik pərixtiliri bilən ərxtin kayta kərüngən qaoqda, eoıırqilikka uqriqan silərgə biz bilən təng aramlıq bərsə durus ix bolmamdu? ■

⁸ Xu qaoqda U Hudani tonumaydioqanlardin, xundakla Rəbbimiz Əysa Məsihning hux həwirigə itaət kılmaydioqanlardin yalkunluk ot bilən intikam alidu. □ ■

⁹ Bundak kixilər Rəbning huzuridin wə küq-kudritining xan-xəripidin məhrum kilinip,

■ 1:4 1Tes. 2:19. □ 1:5 «**bu ixlar Hudaning kelidioqan adil həkümini kərsitidioqan roxən bir alaməttur wə xundakla, bu ixlar silərnıng Hudaning padixahlıkiqo layik hesablinixinglar üqün bolidu; silər mana xu padixahlıq üqün zulum-zəhmət qekiwatisilər**» — «bu ixlar» — etikadqilaroqa qarxi qikqanlarning ziyankəxlik kilixliri həm Tesalonikadiki etikadqılarnıng səwr-takətlirini kərsitidu. Bu ayət toqruluk «koxumqə səz»imizni kərüng. ■ 1:5 1Tes. 2:14; Yəh. 6. ■ 1:6-7 Zək. 2:12; 1Tes. 4:16. □ 1:8 «**Xu qaoqda u (Məsih) Hudani tonumaydioqanlardin, xundakla Rəbbimiz Əysa Məsihning hux həwirigə itaət kılmaydioqanlardin yalkunluk ot bilən intikam alidu**» — «Yər.» 10:25, «Zəb.» 79:6 wə «Yəx.» 66:15ni kərüng. ■ 1:8 Yər.» 10:25; Zəb. 79:6; Yəx. 66:15; Rim. 2:8; 2Pet. 3:7.

mənggülik həlakət jazasini tartidu. □ ■

¹⁰ U wakıtta U Özining barlıq mükəddəs bəndiliridə uluqlinip, xu künidə barlıq ixəngənlərdə (silər dərwəkə bizning guwahlikimizə ixəngəndursilər) Özining karamətlikini kərsitip, mədhiyiləngili kelidu. □ ■

¹¹ Xuning üqün, biz silər üqün daim xundak dua qilimizki, silərnı qaqıroqan bizning Hudayimiz silərnı Əz uluqlı qaqırıkıoqa layik hesablap, yaxilikqa intilgən barlıq güzəl məksət-muddialiringlarnı wə etikadinglardin qıkkən barlıq hizmətliringlarnı küq-kudriti bilən əməlgə axuroqay.

¹² Xuning bilən, Hudayimizning wə Rəbbimiz Əysa Məsihning mehir-xəpkiti arkilik Rəbbimiz Əysa Məsihning nami silərdə xan-xərəp bolup uluqlinidu wə silərmu Uningda xan-xərəpkə erixisilər.

□ **1:9 «Bundak kixilər Rəbning huzuridin wə küq-kudritining xan-xəripidin məhrum kilinip, mənggülik həlakət jazasini tartidu»** — yaki bolmisa: «bundak kixilər Rəbning küq-kudritining xan-xəripidin wə Uning huzurdin bolqan mənggülik həlakət jazasini tartidu».

■ **1:9** Yəx. 2:19. □ **1:10 «U (Məsih) ... xu künidə barlıq ixəngənlərdə ... Özining karamətlikini kərsitip, mədhiyiləngili kelidu»** — «Özining karamətlikini kərsitip, mədhiyiləngili» — grek tilida bu bir söz bilənla ipadilini. «Əz mükəddəs bəndiliridə... ixəngənlərdə...». Bu ibarining mənisi: (1) «Rəb Əysaning güzəlliki wə pəziliti Əz bəndiliri, yəni Özigə ixəngən adəmlirigə birinçi bolup kərünüdu» wə: (2) «Uning bu güzəlliki ularning əzlrində, yəni ular arkilik pütkül aləmgə kərünüdu» degənlik bolsa kerək. ■ **1:10** Ros. 1:11; 1Tes. 1:10; Wəh. 1:7.

2

Rəbning küni, yəni «Pərwərdigarning küni» wə dəjjal toqruluk

¹ I qerindaxlar, Rəbbimiz Əysa Məsihning qayta kelixi, xundakla bizning Uning bilən bir yərgə jəm qiliniximiz toqrısında silərdin xuni ətünümüzizki,

² Əgər silər «məlum rohtin kəlgən wəhiy»din bolsun, birsining səz-təlimidin bolsun yaki «bizning namimizda» yeziloqan məlum hətlərdin bolsun «Rəbning küni yetip kəldi» degən səzni anglisanglar, jiddilixip həduqup kətmənglar yaki dəkkə-dükkigə qüxmənglar! □ ■

³ Bu ixlarda hərəkəndək adəmning hərəkəndək usul bilən silərnə aldixioqa yol qoymanglar; qünki awwal «qong yenix» bolup, andin «gunahiy adəm», yəni «həlakətkə məhkum qilinoquqi adəm» axkarilanmioquqə, axu kün

□ 2:2 «... «Rəbning küni yetip kəldi» degən səzni anglisanglar, jiddilixip həduqup kətmənglar yaki dəkkə-dükkigə qüxmənglar!» — «Rəbning küni» yaki «Pərwərdigarning küni» degən muhim tema toqruluk «koxumqə səz»imizni kərüng. ■ 2:2 Yər. 29:8; Mat. 24:4; Əf. 5:6; Kol. 2:18; 1Yuha. 4:1.

kəlməydu. □ ■

⁴ Xu adəm huda dəp ataloqanoqa yaki kixilər qokunidioqan hərəkəndək nərsilərgə qarxi qikip, özini həmmidin üstün kiliip kərsitidu; u xundək kiliip Hudaning ibadəthanisida olturuwelip, özini Huda dəp kərsitip jakarlaydu. □ ■

⁵ Mən silər bilən billə boləqan waqtimda bularni silərgə eytkinim esinglarda bardu?

⁶ Wə uning bəlgiləngən waqti-saiti kəlmigüqə axkarılanmasliki üqün, nemining uni tosüp turuwatқанliki silərgə məlum.

⁷ Qünki «kanunni yokatquqi sirlik küq» allikaqan yoxurun hərəkət kılmakta; ləkin bu ixlarni hazırqə tosüp keliwatқан birsi bardur; U

□ **2:3 «qünki awwal «qong yenix» bolup,...** » — «qong yenix» bəlkim «etiqadın qong tenix»ni kərsitidu. «Koxumqə səz»imizni kərüng. **«Bu ixlarda hərəkəndək adəmning hərəkəndək usul bilən silərni aldixioqa yol qoymanqlar; qünki awwal «qong yenix» bolup, andin «gunahiy adəm», yəni «həlakətke məhkum kilinoquqi adəm» axkarılanmioquqə, axu kün kəlməydu»** — bu muhim ayəttiki «qong yenix» («etiqadın qikip, ayrilix»), «gunahlik adəm» wə «həlakətke məhküm kilinoquqi adəm» (dəjjal) toqruluk «koxumqə səz»imizni kərüng. Bəzi alimlar «qong yenix»ni «(Hudaqə qarxi) qong topilang» dəp tərijimə kılidu. Biz «koxumqə səz»imizdə öz tərijimizgə ispat berimiz. ■ **2:3** Mat. 24:23; 1Tim. 4:1; 1Yuha. 2:18.

□ **2:4 «Xu adəm huda dəp ataloqanoqa yaki kixilər qokunidioqan hərəkəndək nərsilərgə qarxi qikip, özini həmmidin üstün kiliip kərsitidu; u xundək kiliip Hudaning ibadəthanisida olturuwelip, özini Huda dəp kərsitip jakarlaydu»** — «Yəx.» 14:13-14, «Dan.» 11:36, «Əz.» 28:2-9ni kərüng. Bu ix toqruluk «koxumqə səz»imiznimu kərüng. «Ibadəthana» muxu ayəttə əsli ibadəthanining iqqi «mukəddəs jay»ni kərsitidu. ■ **2:4** Dan. 7:25; 8:11; 11:36; Mat. 24:15; Wəh. 13:1-8

otturidin qikkuqə xundak tosukluk peti turidu; □
 8 andin axu «kanunni yokatkuqi» axkarilidid; birak Rəb Əysa aqzidiki nəpisi bilənla uni yutuwetidu, kəlgən qaşdiki parlak nuri bilən uni yok kiliwetidu. ■

9 «Kanunni yokatkuqi»ning məydanəqa qikixi Xəytanning pəntliri bilən bolidu, u hər türlük küq-küdrət, məjizə wə yaloqan karamətlərnı kərsitip, ■

10 həlakətkə yüzləngənlərnı azdurididəqan hərhil kəbih hiylə-mikirlərnı ixlitidu. Ularning həlakət aldida turuwatkanlıkining səwəbi əzlrini ni-jatka yetəkləydidəqan həkikətəni səyməy, uningəqa

□ 2:7 «Qünki «kanunni yokatkuqi sirlik küq» allıkaqan yoxurun hərəkət kılmakta» — «kanunni yokatkuqi sirlik küq» (grek tilida «kanunni yokatkuqi sir») toşruluk «qoxumqə səz»imizdə azrak tohtilimiz. **«lekin bu ixlarnı hazırqə tosup keliwatkan birsi bardur»** — 3-4-ayəttiki «gunahiy adəm («həlakətkə məhkum kılınoquqi adəm»)ning məydanəqa qikixni toşux» bilən «kanunni yokatkuqi sirlik küqni toşux»ning ziq mu-nasiwiti bar. Ikki ixni toşuquqi bizningqə Hudaning Muqəddəs Rohıdur. Bəzi alimlarning bu toşruluk baxkıqə pikirlirimu bar; kəzqariximizning səwəbini «qoxumqə səz»imizdə eytimiz. «Kanunni yokatkuqi sirlik küq» (grek tilida «kanunni yokatkuqi sir») toşruluk «qoxumqə səz»imizdə azrak tohtilimiz. **«U otturidin qikkuqə...»** — baxka birhil təjimisı: «U otturidin yetkiwetilgüqə...». «Kanunni yokatkuqi sirlik küq» bəlkim Xəytanning astirtin dunyadiki barlik əllərnı, barlik dələtlərnı hərhil kanunni, xundakla barlik əhlak prinsiplarnı buzux tərəpkə asta-asta kutritixlrini kərsitidu. Bu jəryanning əwjigə qikixi dəjjalning məydanəqa kelixi bilən bolidu. **«u otturidin qikkuqə xundak tosukluk peti turidu»** — bu muhım iqlar toşruluk «qoxumqə səz»imiznimu kərüng. ■ 2:8 Ayup 4:9; Yəx. 11:4. ■ 2:9 Kan. 13:2; Yh. 8:41; 2Kor. 4:4; Əf. 2:2; Wəh. 13:13.

qelbidin orun barmaslikidindur. ■

¹¹ Xu sawabtin, Huda ularoqa yaloqanqilikka ixansun dap həkikəttin qətnitidioqan bir küq əwətidu. ■

¹² Nətijidə, həkikətkə ixənməy, bəlki kəbihlikni hursənlik dəp bilgənlərninq həmmisi jazaqa məhkum kilinidu.

Qət'iy təwrənmənglar!

¹³ Ləkin, əy, Rəb səygən qerindaxlar, biz silər üqün hərdaim Hudaqa təxəkkür eytiximizoqa toqra keliduki, Huda Rohning wasitisidə pak-mukəddəs kilinixinglar wə həkikətkə ixinixinglar arkilik silərnəni nijatqa erixixkə mukəddəmdila talliwaldi. □

¹⁴ U biz yətküzgən hux həwər arkilik silərnəni xu nijatqa, yəni Rəbbimiz Əysa Məsihning xan-xəripigə erixixkə qakirdi.

¹⁵ Xuning üqün, əy qerindaxlar, tapan tirəp turunglar, biz silərgə eozizqə yaki hət arkilik yətküzgən təlimni qinq tutunglar!■

¹⁶⁻¹⁷ Əmdi Rəbbimiz Əysa Məsihning Əzi wə bizni səygən, məhir-xəpkət bilən mənggülük riqbət-təsəlli həm güzəl ümid ata kiləqan Huda'Atimiz qəlbinglarni riqbətləndürgəy

■ 2:10 2Kor. 2:15; 4:3. ■ 2:11 Rim. 1:24; 1Tim. 4:1. □ 2:13 «Huda Rohning wasitisidə pak-mukəddəs kilinixinglar wə həkikətkə ixinixinglar arkilik silərnəni nijatqa erixixkə mukəddəmdila talliwaldi» — «Roh» — Hudaning Mukəddəs Rohi. ■ 2:15 2Tes. 3:6.

həmdə silərnı hərбір güzəl ix kılıxta, hərбір yahxi sözlərnı yətküzüxtə küqləndürgəy! □ ■

3

Biz üqün dua kilinglar

¹ Ahırıda, i kərındaxlar, biz üqün dua kilinglarki, Rəbning sözi huddi silərgə yətkən qaođdikigə ohxax, *hərəkəndəq yərdə* tez tarkalsun wə xan-xərəplik dəp uluqlansun; □ ■

² xuningdək bizning kəbih wə rəzil adəmlərdin kutuluximiz üqünmu dua kilinglar. Qünki həmmıla adəm ixənq-etikađlıq boluwərməydu. ■

³ Əmma Rəb Əzi ixənqlıktur; U silərnı mustəhkəm kılıdu həm rəzil boluquđidin

□ **2:16-17 «Əmdi Rəbbimiz Əysa Məsihning Əzi wə bizni səygən, mehir-xəpkət bilən mənggülik rıqbət-təsəlli həm güzəl ümid ata kılqan Huda'Atimiz kəlbınglarnı rıqbətləndürgəy həmdə silərnı hərбір güzəl ix kılıxta, hərбір yahxi sözlərnı yətküzüxtə küqləndürgəy!»** — kızıq bir ix xuki, «rıqbətləndürgəy» həm «küqləndürgəy» degən peıllar grek tilidiki «birlik xəhs» xəklididur. Demək, «Huda'Ata» wə «Rəb Əysa» bir xəstək ix kılıdu. ■ **2:16-17** 1Tes. 3:13.

□ **3:1 «... biz üqün dua kilinglarki, Rəbning sözi huddi silərgə yətkən qaođdikigə ohxax, (hərəkəndəq yərdə) tez tarkalsun wə xan-xərəplik dəp uluqlansun»** — «tez tarkalsun» grek tilida «yügürsun» degən söz bilən ipadilınıdu. ■ **3:1** Mat. 9:38; Əf. 6:19; Kol. 4:3. ■ **3:2** Yh. 6:44; Rim. 15:31.

saklaydu. □ ■

⁴ Əmma Rəbdə, silərgə tapiloqinimizni kiliwatisilər, xundakla dawamlıq kiliweridu, dəp hatirjəmmiz.

⁵ Əmdi Rəb kəlbınglarni Hudaning mehir-muhəbbıtıgə həm Məsihning səwr-qıdamlıkıoqa qəmkəxkə yetəklıgəy.□

Ixligən qıxlaydu

⁶ Əmdi kərındaxlar, Rəbbimiz Əysa Məsihning namıda xuni tapılaymızki, bizdin aloqan təlimlərgə riayə qılmay, tərtıpsız yürgənlərdin əzünglarni neri tutunglar.□ ■

⁷ Bizdin qandak ülgə elixinglar kerəklikini əzünglar bilisilər; qünki biz silər bilən billə boləqanda tərtıpsız yürmigəniduk.■

⁸ Heqkimning nenini bikaroqa yeməyttuk; bəlki biz heqkaysinglaroqa eoqirimizni salmaslık

□ **3:3 «U (Rəb) siləрни mustəhkəm kılıdu həm rəzil boləquqıdin saklaydu»** — «rəzil boləquqi» Xəytan, Iblis. Baxqa birhil tərjimisi «U (Rəb) siləрни rəzillıktın saklaydu». ■ **3:3** Yh. 17:15; 1Tes. 5:24. □ **3:5 «Əmdi Rəb kəlbınglarni Hudaning mehir-muhəbbıtıgə həm Məsihning səwr-qıdamlıkıoqa qəmkəxkə yetəklıgəy»** — «Hudaning mehir-muhəbbıti» awwal Uning bizgə boləqan muhəbbıti, andin bizning Uningoqa boləqan muhəbbıtımız; «Məsihning səwr-qıdamlıkı» awwal Məsihning Əzining səwr-qıdamlıkı, andin bizning Uningda wə Uning üqün səwr-qıdamlık boluximiz. □ **3:6 «Əmdi kərındaxlar, Rəbbimiz Əysa Məsihning namıda xuni tapılaymızki, bizdin aloqan təlimlərgə riayə qılmay, tərtıpsız yürgənlərdin əzünglarni neri tutunglar»**

— «tərtıpsız yürgənlər» keyinki ayətlərdin enıqki, «bıkar tələplər»ni kərsıtıdu. ■ **3:6** 1Kor. 5:11; 2Tes. 2:15; 3:14; Tit. 3:10. ■ **3:7** 1Kor. 11:1; 1Tes. 1:6, 7; 2Tes. 2:10.

üqün, keqə-kündüzləp tirixip-tirmixip japalik ixləyttuk. ■

⁹ Bundak kiliximiz, silərdin yardəm kütüxkə həklik bolmioqanlikimizdin əməs, bəlki özimizni silərgə bizdin yahxi ülgə qaldurup, siləning bizgə əgixixinglar üqün idi. ■

¹⁰ Qünki biz siləning yeninglarda bolqinimizda silərgə: «Birsi ixliməymən desə, u yemisun!» dəp tapilioqaniduk.

¹¹ Qünki biz aranglarda bəziləning tərripsiz laqaylap, heq ixliməy baxkilarning ixlirioqa arilixip yuridioqanlikini angliduk. □

¹² Biz muxundaklaroqa Rəb Əysa Məsihdə xundak buyruymiz wə ulardin etünüp soraymizki, ting yaxap, əmgikinglar bilən öz neninglarni tepip yənglar. □ ■

¹³ Ləkin silər, i qerindaxlar, yahxi ixlarni kilixtin erinmənglar. ■

¹⁴ Əmma əgər uxbu hetimizdiki səzlərgə itaət kilmaydioqan birsi bolsa, uningdin həzər əylənglar wə uni hijalətkə qaldurux üqün uning

■ **3:8** Ros. 18:3; 20:34; 1Kor. 4:12; 2Kor. 11:9; 12:13; 1Tes. 2:9. ■ **3:9** 1Kor. 4:16; 9:3, 6; 11:1; Fil.

3:17; 1Tes. 1:6; 2:9. □ **3:11** «**Qünki biz aranglarda bəziləning tərripsiz laqaylap, heq ixliməy baxkilarning ixlirioqa arilixip yuridioqanlikini angliduk**» — grek tilida rosul Pawlus qakqak kilip: «... heq ix kilmaydə, ləkin hərtərəptə baxkilarning ixlirida bolqanlikini angliduk» dəydu.

□ **3:12** «**Biz muxundaklaroqa Rəb Əysa Məsihdə xundak buyruymiz wə ulardin etünüp soraymizki...**» — «muxundaklar» — demək, 11-ayəttiki «tərripsiz laqaylap, heq ixliməy baxkilarning ixlirioqa arilixip yuridioqanlar». «Kirix səz»imiznimu kərüng. ■ **3:12** Əf. 4:28; 1Tes. 4:11. ■ **3:13** Gal. 6:9.

bilən bardı-kəldı kılmanqlar. ■

¹⁵ Birak, uni düxmən katarıda kərməy, əksiqə uningə bir kərındax süpitidə nəsihət kilinglar.

Tiləklər

¹⁶ Hatırjəmlık Igisi boləqan Rəb hər wakit hər yolda xəhsən silərgə hatırjəmlık ata kıləqay. Rəb həmminglar bilən billə boləqay! □ ■

¹⁷ Mənki Pawlus bu ahırkı salimimni öz qolum bilən yazdim; bu, mening həmmə hətlirimning əzigə has bəlgisidur. Mana bu mening öz kəlimimdur. □ ■

¹⁸ Rəbbimiz Əysa Məsihning mehır-xəpkiti həmminglarəqə yar boləqay!

■ **3:14** Mat. 18:17; 1Kor. 5:9; 2Tes. 3:6. □ **3:16**

«Hatırjəmlık Igisi boləqan Rəb hər wakit hər yolda xəhsən silərgə hatırjəmlık ata kıləqay» — «Hatırjəmlık Igisi boləqan Rəb» grek tilida: «Hatırjəmlıkning Rəbbi» yaki «Hatırjəmlık bərgüqi Rəb» — demək, hatırjəmlık bərgüqi həm Əzi hərdaim hatırjəmlıktə turoquqi Rəbdur. ■ **3:16** Rim. 15:33; 16:20; 1Kor. 14:33; 2Kor. 13:11; Fil. 4:9; 1Tes. 5:23. □ **3:17**

«Mənki Pawlus bu ahırkı salimimni öz qolum bilən yazdim. Bu, mening həmmə hətlirimning əzigə has bəlgisidur. Mana bu mening öz kəlimimdur» — Pawlusning hər bir hetidiki birnəqqə kurni öz kəlimi bilən yezix aditi bar idi; bu, baxkılarning əzining namida sahta hətlərnı yezixning aldini elixi üçün idi. Əzining kəzi ajiz boləqəqə, hətlirini adəttə katıpqə yazduratti. («Galatıyalıqlarəqə»diki «kirix səz»imzini həm 6:11diki izahtəni kərüng. ■ **3:17** 1Kor. 16:21; Kol. 4:18.

**Muq ddes Kalam (y ngi yezik)
The Holy Bible in the Uyghur language, written in
Pinyin script**

Copyright   2010 Mukeddes Kalam - Uyghur Bible Translation Committee

Language: Uyghur tili (Uyghur)

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution Share-Alike license 4.0.

You have permission to share and redistribute this Bible translation in any format and to make reasonable revisions and adaptations of this translation, provided that:

You include the above copyright and source information.

If you make any changes to the text, you must indicate that you did so in a way that makes it clear that the original licensor is not necessarily endorsing your changes.

If you redistribute this text, you must distribute your contributions under the same license as the original.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

Note that in addition to the rules above, revising and adapting God's Word involves a great responsibility to be true to God's Word. See Revelation 22:18-19.

2021-09-11

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 18 Apr 2025 from source files dated 31 Aug 2023

b6bd0959-14d2-5233-b340-6f210a8f13c5